

PROČIVALO

Ko srečaš samega sebe

Univerzitetni klinični center – osmi dan stavke delavcev zdravstva in socialnega zdravstva

Odcepljanje Slovenije od Jugoslavije povzroča skokovito slabšanje položaja tistega dela gospodarstva, ki dokončno izgublja svoje trge in ki bo ostalo brez plačila za blago, prodano v Srbijo in druge dežele bivše Jugoslavije. V številnih podjetjih še danes ne vedo, kako bodo 18. oktobra napolnili plačilne kuverte. Država bo v nekaj dneh na pragmatičen ali bolj sistemski način morala rešiti vprašanje obstoja podjetij, ki so ogrožena zaradi povračilnih ukrepov ostankov socialistične Jugoslavije.

Sindikalna scena je ta teden pokazala nekaj novih obrazov. Stavke delavcev zdravstva, ki danes traja že 8. dan, je prišla do točke, ko se bo stavkovni odbor, ki ima prav v odnosu do vlade in nesposobnih ministrov moral vprašati, če in zakaj izgublja podporo obubožanega delavstva v materialni proizvodnji. SKEI se z zahtevami zdravstva strinja le pri namenski uporabi zdravstvenega denarja in kritiki vlade zaradi neodgovornega odnosa do stavkovnih zahtev. Enako mnenje imajo Svobodni sindikati Po dravja.

Člani RO SKEI so na seji v Impolu izrazili nazadovoljstvo z dosežki pogovorov s podpredsedniki in ministri vlade RS. Ponovno so govorili o odpoklicu vlade in splošni stavki. Posamezniki

so menili, da je oblast objektivno uspela delavce med seboj skregati, in dokazovali, da bi bila potrebna enotnost vseh delavcev (skomine po bivši ZSS). Razprava se je iztekla v ponovno zahtevo za ukinitvev predpisa, ki omejuje izplačilo OD, in v konkretizacijo vseh zahtev do vlade.

Predsednik skupščine France Bučar je sprejel vlogo posrednika pri začetku dogovorov o socialnem miru v Sloveniji. Prvi pogovor obeta tripartitne pogovore med sindikati, Gospodarsko zbornico in vlado o gradivu, kjer bodo morali predstavniki lastnikov ob poročtvu države ponuditi nekaj več, kot delavci zdaj prejemajo v plačilnih kvertah. Pričakujemo lahko tudi nove omejitve za odpuščanje delavcev in stabilnejšo socialno varstvo.

Naprej lahko gremo le, če bodo preseženi sedanji slabi odnosi med tistimi, ki so objektivni nosilci socialnega miru. K temu lahko prispevajo tudi dogajanja v političnih strankah in njihovih asociacijah. Vse kaže, da Demos ni več trdno v sedlu, opozicija se spreminja in prilagaja, in lahko pričakujemo nekaj več naklonjenosti ljudstvu, kot jo je ponujala sedanja oblast, obremenjena s preteklostjo in neporavnanimi računi.

Franček Kavčič

Smo nekaj korakov pred Vzhodom

Sindikalno sodelovanje prek državnih meja – Tudi vladi ne bi škodovalo, če bi vedela, kako delajo v Italiji

UIL, ena izmed treh velikih italijanskih sindikalnih konfederacij, se ponaša z dolgoletno tradicijo presenetljivo obsežnega sodelovanja s sindikati držav v razvoju z vseh kontinentov. Mednarodni forum sindikatov iz nekdanjih socialističnih držav Srednje in Vzhodne Evrope od 23. 27. septembra 1991 v Trevisu v provinci Veneto je bil priložnost, da se UIL predstavi sindikatom, nastalim v teh državah po političnih preobratih v zadnjih dveh letih.

Iz nekdanje Jugoslavije smo udeležbo potrdili iz Slovenije, Hrvaške in Črne gore. Voja na Hrvaškem je Hrvatom in Črnogorcem preprečila prihod. Iz Slovenije smo udeležbo na forumu potrdili predstavniki Zveze svobodnih sindikatov in Konfederacije Neodvisnosti. Za 5-dnevni ambiciozni program organizatorjev pa Slovenci nismo imeli dovolj časa. Od začetka do konca so v Venetu ostali udeleženci iz daljne Letonije, Poljske, Češke in Sloveška konfederacije ter Madžarske.

Kljub jezikovnim pregradam se je kmalu izkazalo, da v sindikalnem gibanju v nekdanjih socialističnih državah veljajo nekatere skupne zakonitosti. Nekdanji enotni sindikati so razpadli v številne alternativne sindikalne zveze. Ponekod, kot na primer na Madžarskem, je šla sindikalna drobitev tako daleč, da je moč sindikatov v pogajanjih z državo in delodajalci vprašljiva. Vsi se spopadajo z nizko življenjsko rastjo in naraščanjem brezposelnosti. Marsikje, kot na primer na Poljskem, so sindikati izbojevali padec socialističnega režima in tam se je zabrisala razlika med sindikatom in politično stranko. Sindikati tam razmišljajo ne o tem, kako ohraniti ali izboljšati socialne pravice zaposlenih, temveč o tem, kako razbremeniti državni proračun zaradi previsokih socialnih pravic.

Ko smo sindikalno gibanje na Slovenskem primerjali z gibanji, ki so jih predstavili udeleženci Mednarodnega foruma, smo ocenili, da smo kljub vsemu, s čimer sami nismo zadovoljni, v Sloveniji nekaj korakov pred vzhodnimi sosedi. Marsikje, takšen je bil naš vtis, zagretost in bojevitost še nadomeščata znanje. Gre za znanje, kako v tržnem gospodarstvu, kjer razen pogodb velja malo drugega, uveljaviti pravice zaposlenih in seveda posebej članov.

Opazili pa smo, da nas naši italijanski sosede, ki prihajajo iz Rima, poznajo veliko slabše kot sindikati, ki delujejo nam bliže na severu Italije. Znašli smo se v istem košu z ostalimi. V Sloveniji ljudje že kar dobro vemo, kaj je tržno gospodarstvo in kako se podjetje bojuje za obstoj na trgu. Vsakomur je jasno, da boljša kakovost proizvoda pomeni tudi večji dohodek. S posebno skrbjo so nam namreč italijanski gostitelji pripovedovali, da lastnik podjetja in delavci vendar niso nasprotniki, ampak da sodelujejo, ker je v njihovem skupnem interesu, da podjetje napreduje in da je z visoko kakovostjo konkurenčno. V marsičem so nas torej učili abecede. Morda pa za nekatere to ni bila abeceda!

Bolj zanimivo je bilo, ko so italijanski sindikalisti predstavili vlogo italijanskih sindikatov pri

razvoju podjetja. Ocenjujejo, da so prav s svojim soupravljanjem tako v podjetju kot v državi bistveno pripomogli k razvoju italijanskega gospodarstva. In prav te svoje izkušnje želijo prenesti svojim vzhodnim sosedom.

Ponudbe zahodnoevropskih sindikatov za pomoč svojim vzhodnim kolegom je mogoče razumeti tudi kot resnično željo, pripomoči k hitremu razvoju tega dela Evrope. Meje se odpirajo in Zahod se boji reke priseljencev z Vzhoda. Če bodo delo in dobro plačilo našli doma, morda ne bodo šli na pot. Sindikalnim konfederacijam, kot je UIL, zato ni bilo odveč povabiti sindikate z Vzhoda in poravnati prav gotovo visoke potne in druge stroške udeležencev foruma. Značilno je tudi to, da je stroške foruma financiralo italijansko zunanje ministrstvo.

Na koncu velja pripomniti, da bi bilo prav, če bi na obisk povabili, na primer, slovensko vlado. Tudi tej ne bi škodovalo, če bi izvedela, kako italijanska vlada upošteva italijanske sindikate. Učenja torej dovolj za vsakogar!

Lučka Böhm

Pismo izvršnemu svetu Skupščine R Slovenije

Zahtevamo novo metodologijo za usklajevanje denarnih nadomestil za primer brezposelnosti

Predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je obravnavalo Sklep o povečanju denarnih nadomestil za primer brezposelnosti, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 13/1991-I. in ki ga je podpisala ministrica za delo Jožica Puhar. Sklep določa, da se od 1. 8. 1991 dalje denarna nadomestila za primer brezposelnosti povečajo za 30%. Ne povečajo se le denarna nadomestila, odmerjena in priznana v mesecu avgustu 1991. Sklep je začel veljati 14. 9. 1991.

Predsedstvo Sveta ZSSS je ugotovilo, da je objavljeni sklep v nasprotju z Zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS št. 5/1991). Sklep je upravičence do denarnega nadomestila prikrajšal za določen obseg nadomestil in jih glede na višino vplačanih prispevkov za zavarovanje za primer brezposelnosti postavil v neenakopraven položaj. Izvedba sklepa namreč povzroča, da upravičenci prejema denarna nadomestila, ki v nasprotju z zakonom niso v sorazmerju z osnovo za odmero nadomestila.

Sklep namreč ne upošteva, da Republiški zavod za zaposlovanje v sestavi Ministrstva za delo že od 1. 12. 1990 ni uskladal denarnih nadomestil z rastjo povprečnih osebnih dohodkov v Sloveniji (Uradni list RS št. 48/1990), na kar je Predsedstvo Sveta ZSSS vlado pisno opozorilo v avgustu 1991.

MED NAMI

Po več kot 10.000 podpisih delavcev v zdravstvenem in socialnem skrbstvu Republike Slovenije, ki zahtevajo njun odstop, bi bilo najbolje, če bi ministrica Katja Boh in njen namestnik Tone Košir odstopila iz zdravstvenih razlogov.

Nekateri ugledni komentatorji slovenskih medijev še razmišljajo, kaj bo bolj vplivalo na odstop Peterletove vlade: razcep v SDZ ali odločna, že večdnevna stavka delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu Slovenije.

Nekateri, ki so na začetku stavke delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu omahovali (po domače cinali), bi se radi sedaj, ko so videli, kaj je enotnost, ne glede na različnost in odlična strokovnost ter organiziranost, naknadno priključili in pristavili svoj piskrček. Nekateri pa bi radi (slutimo le lahko po čigavem naročilu), minirali stavko. Stavkovni odbor je neomajen: elegantno opravil s prvimi in drugimi. P. V.

Klic obupane upokojenke na Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije: Storite kaj! Vse cervke so že obnovljene in blagoslovljene, mi pa nimamo več za jest!

Kot posledica neuskajevanja so zaradi rasti osebnih dohodkov in inflacije nastale razlike v višini nadomestil, odmerjenih v različnih mesecih 1991. leta. Te razlike s sklepom ministrice za delo po 1. 8. 1991 niso odpravljene in se celo povečujejo. Ker je na primer velik del upravičencev zaradi neuskajevanja prejemal denarno nadomestilo v višini najnižjega zjamčenega nadomestila, jim ni bilo usklajeno njihovo denarno nadomestilo, temveč znesek zjamčenega nadomestila. S tem so vsa razmerja porušena. Predsedstvo je na podlagi izračunov ugotovilo, da te neupravičene razlike dosega v primeru denarnih nadomestil, odmerjenih od povprečnih republiških osebnih dohodkov, tudi 30%. Razlike so še večje v drugih dohodkovnih razredih. Upravičenec, ki je nadomestilo uveljavil julija 1991, ima tako kljub popolnoma enaki višini plače 19% višje nadomestilo od upravičenca, ki je nadomestilo uveljavil avgusta 1991.

Na podlagi teh podatkov Predsedstvo poziva Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije, da takoj pripravi ustrezno metodologijo za usklajevanje denarnih nadomestil za primer brezposelnosti, ki bo v skladu z zakonom in ki bo odpravila neupravičene razlike v socialni varnosti upravičencev.

Pozdrav!

Predsednik ZSSS
Dušan Semolič

Sindikati Podravja v čakalnici občinske skupščine

Podravski sindikati so pripravili gradivo o materialnem in socialnem položaju delavstva. Na seji območnega sveta so sklenili, da bodo v skupščini gradivo zagovarjali kljub pomislekom nekaterih skupščinskih funkcionarjev

Sindikati Podravja so se v preteklem mesecu s predstvom skupščine občine Maribor dogovorili, da bodo pripravili gradivo o položaju mariborskega delavstva za razpravo na seji občinske skupščine. Zdaj ko je gradivo pripravljeno, ni jasno, kdaj bo seja občinske skupščine, saj nekatera znamenja kažejo, da bi se izvršni svet občinske skupščine razpravi, ki jo menda vsiljujejo sindikati, najraje izognil. Mariborski sindikalisti tako sklepajo zaradi novinarskih poročil s seje izvršnega sveta, na katero niso bili povabljeni.

O gradivu za sejo občinske skupščine sta ugodoma govorili **Veka Kraševc in Marija Erakovič**. Kraševčeva je ugotovila, da družine z enim ali dvema zamčenima osebnima dohodkoma porabijo več denar za hrano in zato ne morejo plačevati računov za bivanje, še manj pa za druge življenjske potrebe. Po sindikalnih podatkih se cena dela neprestano zmanjšuje in odstopanja od kolektivne pogodbe so vedno večja. Veka Kraševc je opozorila tudi na izjemno slabo delo sodišč združenega dela in na odsotnost delovne inšpekcije in dejala, da zato delavci nimajo stvarnih možnosti za zaščito delovnopравниh statusa. Erakovičeva, ki vodi komisijo za denarno pomoč, je orisala težave delavcev, ki na sindikatu prosijo za pomoč, in dokazovala slabšanje položaja delavstva tudi z drugimi statističnimi podatki.

Svobodni sindikati Slovenije te dni zbirajo pomoč za delavce iz Hrvaške. Sindikalisti v Podravju so do srede, 16. oktobra, zbrali za dva pettonca blaga.

Člani območnega sveta so potrdili gradivo za sejo občinske skupščine in tudi predlog sindikalnih zahtev. Najbolj so se jezili zaradi nenehnega naraščanja razkoraka med cenami osnovnih življenjskih proizvodov in osebnimi dohodki. Kritizirali so proizvajalce, ki so v teh dneh postali monopolisti in dvigujejo cene ne glede na tržne zakonitosti. Ugotovili so, da bodo cene povzročile nove pritiske na osebne dohodke, in opozorili na nevarnost, da bodo delavci ponovno šli na cesto in začeli gibanje, v katerem ne bodo imeli sogovornika in verjetno ne bodo poslušali nikogar. Metka Roksančič je opozorila, da morajo Svobodni sindikati zahtevati spoštovanje kolektivne pogodbe ne le v republiki, temveč tudi v občini in v podjetjih. Svobodni sindikati lahko po tej poti na vseh naštetih ravneh dosežejo soglasje. Občinska skupščina pa naj javnosti le pove, da so problemi delavcev tudi problemi občine Maribor.

Člani sveta so se dogovorili o svojem nastopu na seji skupščine občine in predlagali, da bi

Sindikalisti Podravja so obveščeni, da vlada razmišlja o možnosti zamrznitve osebnih dohodkov do konca letošnjega leta. Prepričani so, da v sedanjih gospodarskih razmerah ni nobenih razlogov za zamrznitev, in tudi o tem, da bodo vsak tak poskus delavci nasilno preprečili.

o tem vpršanju razpravljale tudi druge občine iz podravskega območja. Svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije pa predlagajo, da to zahteva tudi od skupščine Republike Slovenije. Posebej so poudarili, da je socialni mir možen le ob spoštovanju cene dela, kot je zapisana v kolektivni pogodbi. F. K.

Nestrinjanje z zdravstvenim zakonom

Sedemnajstega oktobra sta se sestali predsedstvo Demokratične stranke upokojencev Slovenije in Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Obravnavali sta osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter osnutke zdravstvenih zakonov.

Predsedstvi se nista strinjali s predlaganim konceptom zdravstvenega zavarovanja. V razmerah, ko se večina prebivalstva sooča z eksistenčnimi problemi, ni realno pričakovati množičnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja za dodatne rizike. Predlagana zdravstvena zakonodaja

bi prispevala k socialnemu razslojevanju prebivalstva v Republiki Sloveniji, zato predsedstvi vztrajata pri nacionalnem zdravstvenem programu. Tako bistvene spremembe, kot jih predlaga nova zdravstvena zakonodaja, bi morale biti predmet referendumskega opredeljevanja prebivalcev v Republiki Sloveniji.

Predsednik Demokratične zveze upokojencev Slovenije
Ivo Sisinger
Predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije
Dušan Semolič

Svobodni sindikati pomagajo Hrvaški

Vodstvo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je v četrtek, 17. oktobra na novinarski konferenci predstavilo rezultate akcije »Pomoč Hrvaški«, ki so jo Svobodni sindikati Slovenije zažrtali v treh smereh. V tednu dni so pod Deklaracijo o miru zbrali že več kot 90 tisoč podpisov. Krona vsega, kot je na novinarski konferenci poudaril sekretar ZSSS Rajko Lesjak, pa je bilo zbiranje materialne pomoči v podjetjih. V konvoju dvanajstih tovornjakov, ki je v četrtek krenil iz dveh zbirnih centrov (Ljubljane in Ptuja) v Zagreb, je namreč bilo za več kot 4 milijone tolarjev pomoči, in sicer: 55 ton hrane v vrednosti 2,5 milijona tolarjev, za 1,3 milijona tolarjev oblačil, obutve in odev ter za 200.000,00 tolarjev zdravil in sanitetnega materiala.

Z denarjem, ki se je zbral na žiro računu

Delavske hranilnice, so Svobodni sindikati Slovenije prek sindikalnega podjetja Konzum nabavili po najbolj ugodnih cenah prehranske artikle.

Kot je povedala podpredsednica Sveta Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške Vesna Ivković, so se hrvaški kolegi organizirali tako, da bo pomoč Svobodnih sindikatov še isti dan poslana v enajst najbolj ogroženih hrvaških mest. Zahvalila se je vodstvu Svobodnih sindikatov in poudarila, da je Republika Slovenija doslej edina iz bivše Jugoslavije, ki jim je dejansko pomagala.

Predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič je poudaril, da je akcija med podjetji naletela na velik odziv. Zaradi precejšnjega zanimanja se bo še nadaljevala.

PV

Kolektivna pogodba naj bo edini zakon

Na redni 20. seji izvršnega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije, ki je bila 16. oktobra v prostorih podjetja Impol v Slovenski Bistrici, so največ časa posvetili odmevom na razgovor sindikatov s predstavniki vlade, ki je bil prejšnji četrtek v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici. Poleg tega so se dogovorili tudi o nadaljnjem delu sindikata in pomoči za Hrvaško.

Pogovor vodstva SKEI z nekaterimi predstavniki vlade, o katerem smo več pisali v prejšnji številki DE, je med člani sindikata po podjetjih zbudil različne reakcije. Večina pa je pripomnila, da je dogo-

vor, ki so ga pripravili po pogovoru, načelno sicer v redu, vendar manjkajo konkretni datumi, do kdaj bo vlada svoje obljube tudi izpolnila. Tako je **Branko Medik** iz mariborskih Livarn prenesel mnenje svojih članov, da se z vlado ne smejo več pogovarjati v rokavicah, saj v podjetjih potrebujejo konkretne odločitve. Prav tako, je še dodal, bi bilo treba znova uvrstiti na dnevni red tudi povečanje zajamčene osebnega dohodka, kajti dosedanj je dolgo več ne zadošča za preživetje. S tem pa je pogovor že začel v nekakšno poli-

tično razpravo o splošnem položaju v družbi, v katerem so okrcali slovensko vlado in njenega mandatarja Peterleta, ki bi moral, če povzamemo nekoga od razpravljalcev, že zdavnaj dobiti nezaupnico za svoje poteze, s katerimi izključuje kolektivno pogodbo. Zaradi tega je predsednik SKEI **Albert Vodovnik** predlagal, da se sindikat poveže s tistim delom gospodarstva, predvsem pa direktorji, ki imajo boljši program rešitve za slovensko gospodarstvo, kot pa naša vlada.

V razpravi tudi niso mogli mimo stavke v šolstvu in zdravstvu ter odnosa med gospodarstvom in negospodarstvom. Čeprav je bila večina mnenja, da solidarnost med sindikati mora biti, saj smo vsi delavci, ne glede na to, kje smo zaposleni, pa so se spet kresala mnenja o tem, kako oblikovati sporočilo za javnost. Na koncu so se le zedinili, da bodo protestirali proti ignorantskemu odnosu vlade do zahtev obeh sindikatov in da se tudi SKEI pridružuje zahtevam zdravstvenih delavcev, ki zahtevajo samo tisti denar, ki ga zdravstvu damo vsak mesec vsi zaposleni. Je pa bilo pri tem kot opozorilo rečeno tudi to, da bo šele z razcvetom gospodarstva tudi gospodarstvo dobilo dovolj zase.

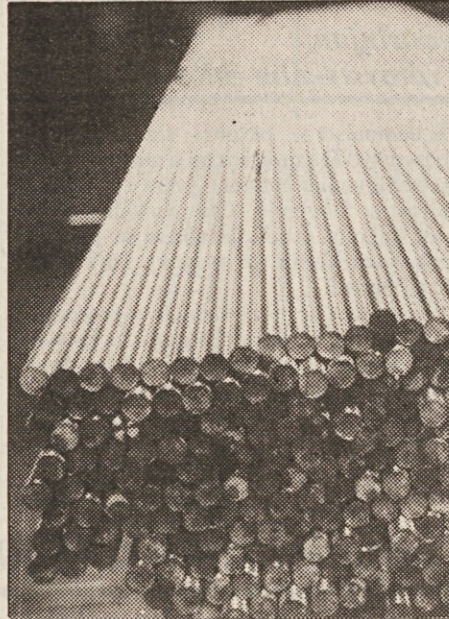
Druge točke dnevnega reda so bile nato veliko hitreje zaključene. Ena izmed njih je bila pomoč Zvezi samostojnosti sindikatov Hrvaške v materialu in hrani, ki je šla na pot v petek, 18. oktobra. Razpravljali so tudi o nadaljnjih aktivnostih SKEI, katerih cilj je popolna uveljavitev panožne kolektivne pogodbe. Odločanje in razpravo o nekaterih osnutkih urejanja odnosov v Zvezi svobodnih sindikatov so predstavili na naslednjo sejo.

Robert Peklaj

Pomoč delavcem Hrvaške in Fecra

Na seji so veliko razpravljali tudi o solidarnosti med sindikati in nasploh. Da ne bi samo govorili, saj od tega nihče ne bo imel koristi, so sklenili, da bodo nakazali 30.000 tolarjev za pomoč Hrvaški. Za ta denar bodo nakupili hrano in koristne stvari in jih poslali z že omejeno pomočjo, ki naj bi odšla v petek.

Prav tako so nakazali tudi 50.000 tolarjev stotim delavcem Fecra iz Slovenj Gradca, ki nimajo dela, in denarja, zaradi nekaterih zapletov pa ne morejo niti na zavod za zaposlovanje.

Dorovniška župnija

X-25 javlja

Z rožnim vencem v roki in s svetilko vere, v sebi pravični in ponižni bomo tam nekje do leta dva ali štiri tisoč srečni in brumni pridno delali za bangladeške mezde. Če ne bomo taki, nas bo doletel živčni in moralni zlom, peklenški ognji izza vogala pa nas opozarjajo, da se s temi zadevami ni šaliti. V srečni podalpski deželi bo Karitas poskrbela za vse, ki bodo ostali brez dela, in državi se ne bo treba več vtikati v to problematiko. Ena sama milost nas bo prevevala... Farani, tisti poslušni, že vedo, kaj je prav in kaj ne. In če ne vedo, jim bo povedal župnijski bilten, kje čaka rdeči čarovnice, in ta lepi inkvizicijski običaj bi bilo treba na Kranjskem, s posebnim ozirom na Notranjsko, obnoviti. Povezava, ki jo vrli borovniški župnik vzpostavlja med stavkami smetarjev, dijakov, kovinarjev in samim hudičem, je tako razvidna, da že danes vemo: ne bo nobenih preganjanj političnih nasprotnikov v Demosovi deželi, vlada ne rabi ne Securitate ne Sektorja 9.10 ali 11; za vse nezadovoljneže bo poskrbel tisti, ki jih je zasvojil, namreč sam hudič. Zadeve se bodo uredile same po sebi v Lojzetovi deželi čudes. Za tiskovno agencijo Blacknews, posebej iz Pekla poroča agent X-25)

Letnik 1991 številka 7

Danes je moderno "štrajkati". Začelo se je s smetarji, nadaljevalo z dijaki, s sindikati tega ali onega tozda. Tokrat so na vrsti žene in moške v balem in tisti, ki učijo ter vzpodbujajo k pridnosti ("vojaki revolucije"). Kdo bo naslednji? Morda dimnikarji, morda kmetje. Morete si misliti kakšna yesoljna zmešnjava bi nastala, če bi se organiziral sindikat starih mam in napovedal "štrajk", dokler ne bodo izpolnjeni vsi pogoji. Njim bi se lahko pridružili oskrbovanci v domovih, pa dojenčki, pa... Oče vseh "štrajkov" ima neverjetno število sinov in hčera. Hudič je bil prvi, ki je "štrajkal": NON SERVIAM (Ne bom služil). Posledice so bile hude: živčni in moralni zlom. Nič čudnega, če pravi Jezus o peklu: Tam bo jok in škripanje z zobmi... V tem mesecu pa občudujemo ženo, ki je tudi protestirala, vendar na povsem drugačen način. "Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi!" Marijin "štrajk" je zavemanje za večje dobro: za poštenost, pravičnost, mir, ljubezen... Kdor je najprej sam v sebi pravičen, bo tak tudi do drugih. Vsak večer ob šestih ste povabljeni na protestni shod za graditev novega sveta, pravičnejših odnosov med ljudmi, za spravo in mir. Namesto transparentov vas pričakujemo z rožnim vencem v roki in s svetilko vere...

Poprečje IMPOL-a - 11.600 tolarjev

Hostitelj seje izvršnega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije je bil tokrat Impol iz Slovenske Bistrice. To podjetje, ki deluje že več kot 160 let, je največje v občini, saj je v njem zaposleno 1995 delavcev, ki ustvarijo več kot polovico družbenega proizvoda v občini. Seveda pa tudi njih tareje težave, ki so značilne za današnji čas. Tako je za njih domači trg skorajda izgubljen, saj od domačih kupcev nihče več ne plačuje, ti pa so jim dolžni 120 milijonov tolarjev, kar bi Impolu zadoščalo za štiri mesečne plače vsem delavcem. Kljub temu pa poslušajo brez blokirane žiro računa in s pozitivno ničlo, kot temu pravijo v knjigovodskem jeziku. Tudi kolektivno pogodbo izpolnjujejo v vseh členih, le včasih se zatakne pri 62. členu, ki določa višino osebnih dohodkov. Vendar pa je povprečje plač sorazmerno visoko, saj znaša 11.600 tolarjev, najnižja plača je 6.500, najvišja pa 55.000 tolarjev (vse v neto znesku!).

Osiromašeno tržišče

Četrtekova seja republiškega odbora Sindikata delavcev trgovine Slovenije (17. oktobra) je bila prva po vojni vihri v Sloveniji. V teh nekaj mesecih se je seveda marsikaj spremenilo. Trg se je bistveno zožil, poslovne vezi z drugimi republikami so močno zrahljane, vse kar ni v Sloveniji, je postala tujina, plačilno sredstvo v naši novi državi je postal tolar, in še in še...

Ob upoštevanju vse manjše kupne moči naših delovnih ljudi, še vedno naraščajoči množici brezposlenih in močno oteženem trgovanju je na dlani, da trgovina nikakor ni v zavidljivem položaju. Pravzaprav v še manj zavidljivem kot včeraj. Ker pa imamo v tej panogi 71.000 delavcev v družbenem sektorju in že 3.000 v zasebnem, so številna pereča vprašanja trgovine vse prej kot obrobni problem Republike Slovenije.

Kljub mnogim subjektivnim težavam in tudi mnogim subjektivnim slabostim, ki seveda niso najnovejšega datuma, trgovci niso opustili misli, da se v kar najkrajšem času pridružijo razviti Evropi. Zato so na svoj dnevni red uvrstili tudi osnutek zakona o trgovini, pa osnutek zakona o varstvu konkurence in informacijo o težah zakona o zaščiti potrošnika. Gre nedvomno za zelo pomembne stvari, ki so temelj sodobnega in tržno usmerjenega gospodarjenja. Če je bila naša trgovina dolga leta le distributor, v prihodnje to gotovo ne bo več mogla biti. Zato ne, ker nas Evropa v tem primeru ne bo vzela resno in sprejela za enakovrednega partnerja. Izhod iz sedanjih zadreg, težav, zaostalosti, revščine in preproščine je torej edinole hitrejši razvoj in dohitevanje razvitega sveta. Druge možnosti preprosto ni.

Andrej Ulaga

Informacije pravne službe SKEI

Razmere v podjetjih, katerih delavci so člani Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, se kažejo tudi v delu pravne službe SKEI. Spodnji prikaz je prerez dela te službe v razdobju od 1. 4. 1991 do 15. 8. 1991, navedeni pa so tudi podatki za februar in marec, ko delavka te službe še ni bila redno zaposlena in je služba opravljala le najnujnejše.

Pisna mnenja so se nanašala zlasti na predloge splošnih aktov, podjetniških kolektivnih pogodb ter posamezna vprašanja glede osebnih dohodkov, regresov, po-

Domžalski šolski stavki na rob

Med ljudmi se širi krilatica, da učitelji »štrajkajo« vsaj dvakrat letno – spomladi in jeseni. Tisto, kar je v ljudski govoricu res, je gotovo to, da razmere v šolstvu že dolgo niso urejene. Najprej je vrel v srednjem šolstvu, potem po fakultetah in zdaj prekipeva v osnovnem šolstvu. In ker je za ljudi univerza, srednja in osnovna šola vedno le šola, vmes pa se vrine še kak protest dijakov, ki nočejo zaključiti šolanja na improviziran način, je skleda, ki diši po šoli in »štrajkih«, do vrha polna.

Jesen prinaša muhasto vreme, muhasti pa so bili v četrtek, petek in vse tja do ponedeljka, 14. oktobra, tudi delavci vseh osnovnih šol, glasbene šole in poslovne skupnosti teh šol v naši občini.

Šole niso s stavko opozorile samo na slab gmoten položaj, ampak tudi na kopico neurejenih zadev, ki imajo svoj izvor v zakonu o plačah, ki še ni sprejet, sistematizaciji delovnih mest, ki še ni opravljena, da spornih standardov in normativov niti ne omenimo.

Res je, da se v pogovorih o slabih plačah omenjajo učitelji in njihove plače. So pač nosilni poklic na področju vzgoje in izobraževanja. Na šolah pa so tudi drugi delavci, ki s svojimi osebnimi dohodki životarijo. V tej stavki so tokrat izstopali delavci šol, ker je bila stavka njihova, toda pridobitve so v enaki meri deležni tudi drugi zaposleni na področju negospodarstva, četudi niso stavkali.

Tisto, kar delavce šol pri tem najbolj moti, je to, da vsaka oblastna garnitura v svojem mandatu kot po nekem pravilu,

godb o zaposlitvi, presežnih delavcih in statusnih sprememb organizacij. Razgovori obsegajo vrsto obiskov na terenu, omenim pa naj še dvakratno oddajo v živo na radiu Jesenice in nekajkratno objavo delovanja te službe v dnevnem tisku (predvsem glede Trend Inženiringa).

Struktura iskalcev pomoči	(v %)
Predsedniki sindikatov podjetij	56%
Območni sveti, Gospodarska zbornica	16%
Delavci (člani sindikata)	16%
Strokovni delavci podjetij (poslovodni organi, kadrovske službe...)	12%

Odstotki kažejo, da se na službo največ obračajo predsedniki sindikatov podjetij, kar je tudi njen namen. Individualna pomoč delavcem se nudi po območjih. To kaže tudi odstotek delavcev, ki se neposredno obračajo na Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije, zlasti zaradi neinformiranosti, saj niso seznanjeni z delovanjem služb pravne pomoči po terenu. Tudi vprašanj strokovnih delavcev je vsak mesec več.

šari po šolstvu do te mere, da se na koncu ravnatelj, učitelji in tehnično osebje ukvarjajo z vsem drugim bolj kot s šolskim delom, čistočo in tehnično brezhibnim delovanjem šol.

O tem se je predsednik izvršnega sveta občine slikovito izrazil v pogovoru z novinarjem časopisa Delo, dne 15. 10. 1991, ko je dejal, da podaljšano bivanje, krožki in interesne dejavnosti ne morejo biti stvar stavkovnih zahtev, ker so stvar politike. Seveda ne morejo biti, vendar le do tistega trenutka, ko standardi in normativi dajejo jamstvo za normalno kadrovsko politiko šol. Ko pa so standardi in normativi muhe enodnevnice, ki jih eden ustoliči, drugi pa prav s tako zagnanostjo podre – potem socialnega miru in normalnega delovnega utripa ne more biti.

Še pred enim letom je bil priznani normativ za čistilko 600m² površine, vključno s čiščenjem oken. Na njem je slonelo zaposlovanje čistilk. Od avgusta letos je ta normativ 1200m². Na obzorju so rigorozni odpusti. S tem pa se bo, hočeš nočeš, moral ukvarjati tudi sindikat. Podobno je tudi z odpustom delavcev, ki so bili zaposleni v podaljšanem bivanju. To pa so stvari, ki sindikat živo zadevajo in ta ne želi biti servis za blažitev posledic, ki so rezultat kvazi strokovnih odločitev, ki to skoraj vedno so, če ima vmes prste politika.

Šole politika ne zanima. Po svojem osnovnem poslanstvu so to, kar v izvirnem pomenu šola (grško shole) pomeni. To pa je čas, ko se v miru posvetiš učenju in intelektualnemu delu.

Danijel Bezek

Struktura obravnavane tematike	(v %)
Presežki delavcev	20,8%
OD, jubilejne nagrade, regres, odpravnine	22,5%
Kolektivne pogodbe, splošni akti, pogodbe o zaposlitvi	18,3%
Razporeditve	4,5%
Disciplinska odgovornost	2,1%
Stečaji	4,6%
Dopusti, odsotnosti	5,2%
Organiziranost in delovanje sindikata	5,9%
Statusne spremembe, lastninjenje	5,5%
Drugo	10,6%

Preglednica je tipičen odsev dogajanj v gospodarstvu in problematiki, ki delavce najbolj tare. Najtežavnejša naloga, ki jo ima sindikat, je zato zaščita presežnih delavcev in uveljavljanje (predvsem tarifnega dela) kolektivne pogodbe. Problematika, ki je v preteklosti izkazovala največje odstotke (disciplinska odgovornost, razporejanja, stanovanjske zadeve) je sedaj v ozadju. V sklop vprašanj pod Drugo se uvrščajo posamični primeri glede prenehanja delovnega razmerja, upokojitvev, prevoznih stroškov, dela organov upravljanja, individualnosti, vrednotenja delovnih mest ipd.

Kar zadeva nadaljnje delo, naj poudarim predvsem potrebo po pravočasnem obveščanju o dogajanjih v posameznih okoljih in potrebo po usklajenem sodelovanju med službami pravnih pomoči na območjih in pravno službo SKEI. To je nujno zaradi enotnega zavzemanja stališč in usklajenega delovanja. Takšnega sodelovanja sedaj še ni. Lidija Jerkič, dipl. iur.

Mesec	Št. zadev	Pisna mnenja	Razgovori, zbori	Nasveti
februar in marec skupaj	45	27	8	10
april	76	28	23	25
maj	120	17	31	72
junij	140	21	24	95
julij	100	15	22	63
avgust	71	10	26	35
september	108	22	37	49

Povzetek ankete o uveljavljanju panožne kolektivne pogodbe za tekstilno industrijo Slovenije

V juniju in juliju je komisija obeh podpisnikov panožne kolektivne pogodbe vsem 71 tekstilnim podjetjem posredovala vprašalnik, na katerega je odgovorilo 49 podjetij ali 70 odstotkov vprašanih.

Na kratko povzemamo ugotovitve.

Večina podjetij je v praksi že uveljavila normativni del splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo RS (39 podjetij), tarifni del pa je uveljavilo le 29 podjetij. Določila splošne pogodbe bi naj bile v praksi vpeljane do avgusta letos v večini podjetij, 9 podjetij pa je to opravilo že ob koncu lanskega leta.

Za neposredno uporabo določil panožne kolektivne pogodbe za tekstilno industrijo RS se je odločilo 14 podjetij, za podjetniško pogodbo pa 23 podjetij. V drugih podjetjih so ostali v veljavi splošni akti podjetja oziroma kombinacije med veljavnimi splošnimi akti in panožno pogodbo.

Do avgusta letos je bilo prvo razvrščanje delavcev izvedeno v 40 podjetjih.

Med pomembnejšimi aktivnostmi za uveljavitev panožne kolektivne pogodbe po 30. 6. 1991 je 11 podjetij navedlo priprave na sprejemanje podjetniške KP in ureditev tarifnega dela, 9 podjetij naj bi sklepalo pogodbe o zaposlitvi, 7 podjetij pa je navedlo dopolnitev oziroma sprejemanje novih splošnih aktov podjetja.

Pogodbe o zaposlitvi so bile delavcem posredovane pretežno v 6. in 7. mesecu 1991 (25 podjetij), v 8. mesecu letos (8 podjetij), v 9. in 10. mesecu letos (4 podjetja). V začetku letošnjega je to opravilo 5 slovenskih tekstilnih podjetij.

Večina anketiranih podjetij je ocenila, da bodo pravice iz tarifnega dela panožne oziroma splošne KP težko uresničljive kljub vgrajenemu negativnemu odstopanju - 20% pri izhodiščnih

BOD. Razen nekaj posamičnih pripomb podjetja niso negativno ocenila uresničljivosti normativnega dela pogodbe.

Pri navedbi zneska izplačanega izhodiščnega BOD za april 1991 (izhodišni BOD za enostavna dela v panožni pogodbi je znašal 7.350,00 din) so bili odgovori takšni:

- 25 podjetij ni dosegalo panožnega zneska BOD za enostavna dela, pri čemer 80% tega zneska ni dosegalo 9 podjetij;

- najnižji BOD je znašal 4.033 din, najvišji BOD za enostavna dela I. tarifne skupine pa 10.855 din. Sicer pa je bilo blizu in nad tem zneskom 9.000 din izplačano v 10 podjetjih. Največ podjetij je izplačalo BOD nad 5.000 in 6.500 din (21 podjetij).

Najzahtevnejša dela v slovenskih tekstilnih podjetjih so bila nasproti najmanj zahtevnim ovrednotena v razmerju ob 1:2,65, do 1:7. Pri tem je značilno, da ima razmerje med 1:4 do 1:5 kar 25 podjetij, nad 1:5 6 podjetij, pod 1:3 pa 3 podjetja.

Pri poljubni navedbi problemov ob uresničevanju določil panožne pogodbe je bilo največ opozoril, da bo tarifni del v praksi težko ali tudi nemogoče uresničiti ne glede na »dovoljeno« odstopanje -20%. Ocenjeno je bilo, da bo težko spreljati rast življenjskih stroškov, nelikvidnost pa bo ogrožala izvedbo celotnega tarifnega dela pogodbe.

V primeru večjega negativnega odstopanja od -20% pri obračnavanju in izplačevanju izhodiščnih BOD zaposlenim so le v 2 podjetjih navedli možnost pokrivanja tako nastalih terjatev delavcev do podjetja s pomočjo obveznic in delnic.

Peter Mlakar,
predsednik komisije

Stavkovni odbor

Poročilo o stavki delavcev zdravstva in socialnega skrbstva

V stavki je sodelovala večina zaposlenih v zdravstvenih in socialnih zavodih po vsej Sloveniji, s tem da je bila za uporabnike organizirana nujna medicinska pomoč, oskrba z zdravili in socialne storitve. Sestavni del stavke je bil tudi zbor stavkajočih pred Skupščino R Slovenije, ki je trajal od 10. do 12. ure. Udeležilo se ga je več kot 8.000 stavkajočih. Ker se v času zbora niso odzvali ne republiška skupščina ne vlada ne ministrstvo, so udeleženci izvedli akcijo zbiranja podpisov za odstop ministrice dr. Bohove, njenega namestnika dr. Koširja in podpredsednika vlade g. Malešiča. Dve delegaciji sta odšli, ena na Izvršni svet in ena na Ministrstvo, s pozivom, da odgovorni javno pojasnijo razloge za neuresničitev naših zahtev. Predstavniki vlade so bili pripravljeni na razgovor le v ožjem krogu, zato so se pogajanja s stavkovnim odborom in predstavniki vlade nadaljevala ob 13.20. Vlada je na ta pogajanja prišla s popolnoma novim predlogom tarifnih razmerij, ki za sindikate ni sprejemljiv. Ob tem so očitali stavkovnemu odboru nekorektnost pri objavljanju podatkov o OD zaposlenih in valili krivdo za

Izhodiščne vrednosti OD za cestni potniški promet

Dne 19. septembra 1991 je bila podpisana kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije, ki sicer še ni bila objavljena v Uradnem listu (zgolj zaradi nekaterih redakcijskih popravkov), kljub temu pa smo dolžni objavljati

izhodiščne osebne dohodke delavcev te dejavnosti, ki se spreminjajo po eskalacijski klavzuli, opredeljeni v 38. členu omenjene kolektivne pogodbe, ki je ostal nespremenjen.

Zahtevnostna skupina	Izhodiščni bruto osebni dohodki za oktober 91 (v tolarjih)	Izhodiščna bruto urna postavka (za 182 ur mesečno)
I.	12.200	67,03
II.	13.340	73,30
- mazalec, pralec, priučeni vulkanizer, garderobier na AP Ljubljana	13.340	73,30
- sprevoznik	13.460	73,96
III.	14.870	81,70
- administrativni manipulant	14.870	81,70
- pomožni mehanik, električar, klepar avtoličar	15.010	82,47
- voznik taksi vozila	15.260	83,85
IV.	16.780	92,20
- blagajnik	16.780	92,20
- KV vzdrževalci vozil	18.430	101,26
- voznik avtobusa	18.730	102,91
V.	18.860	103,63
- informator na AP Ljubljana	18.860	103,63
- prometnik, prometni kontrolor	20.720	113,85
- razporednik, specialist vzdrž. del	21.800	119,78
VI.	24.640	135,38
VII.	33.460	183,85
VIII.	41.090	225,77

Življenjski stroški so se v septembru povečali za 15,30 odstotka. Uveljavljena eskalacijska klavzula 14,24 odstotka.

V skladu z Zakonom o denarni enoti Republike Slovenije in Zakona o uporabi denarne enote Republike Slovenije se je 8. 10. 1991 v določilih kolektivne pogodbe dejavnosti beseda dinar nadomestila z besedo tolar.

Na odboru za javni cestni tovorni promet smo sindikalne zaupnike seznanili z doseženim pri še odprtih vprašanih iz kolektivne pogodbe dejavnosti in se dogovorili:

- pogajalska skupina pri doseženem vztraja;
- pri stilumativnem delu OD voznika je potrebno dodati, da se za vsa ostala vozila, ki so izven predlaganega normativa, le-ta opredeli znotraj podjetij, v sodelovanju s sindikatom;
- pri odstopanju od izhodiščnih osebnih dohodkov do 20 odstotkov je potrebno dodati, da se tak sklep lahko sprejme za 3 mesece. Če se po treh mesecih pokažejo pozitivni rezultati, je mogoče ukrep podaljšati še za tri mesece. Po polletnem obdobju od uvedbe tega ukrepa pa je treba izdati analizo in delavce seznaniti, kaj je bilo z zniževanjem OD doseženo;
- sindikati vztrajamo pri evidentiranju obračuna osebnih dohodkov po sprejeti panožni pogodbi. Razlika se lahko izplačuje v vrednostnih papirjih ali se samo evidentira ter ustrezno arhivira;
- na podlagi sklepa izvršnega sveta Republike Slovenije predlagamo, da so v podjetjih, ki poslujejo pretežno z družbenimi sredstvi, osebni dohodki zaposlenih javni, to je podatki o njih, dostopni predstavnikom delavcev in sindikatoma.

Hilda Žežko,
sekretarka ROS
delavcev prometa in zvez

njihove nizke osebne dohodke na neracionalno poslovanje in na preveliko število zaposlenih v zavodih. Republiška uprava za zdravstvo in socialno varstvo trdi, da nakazuje v zavode sredstva za osebne dohodke na bistveno višji ravni. Po njeni navedbi bi moral neto osebni dohodek srednje medicinske sestre znašati od 1. 9. 1991 dalje 10.450 SLT, neto osebni dohodek zdravnika specialista pa 19.000 SLT. Glede na to, da ni bilo možno doseči soglasja glede obeh predlogov, je bila določena ožja delovna skupina, ki je pripravila nov predlog 58. členu panožne kolektivne pogodbe. Pri pripravi tega predloga so predstavniki vlade upoštevali zgolj obseg sredstev, ki jih je vlada pripravljena nameniti iz proračuna zdravstvu in socialnemu skrbstvu, ne pa dejanske cene dela in dejanskega števila zaposlenih. Ponujeni predlog za stavkovni odbor ni bil sprejemljiv, zato se je odločil, da se stavka nadaljuje.

V petek, 11. 10. 1991 je stavkovni odbor pripravil nov predlog tarifnih razmerij, po katerem naj bi osnovni osebni dohodek za najbolj enostavna dela znašal do konca leta 1991 8.062 SLT, razmerje med najvišjim in najnižjim OD 1 : 5,4, s tem da bi bilo razmerje npr. za SMS 2,61, za VMS 3,14, za zdravnika 4,28 in za zdravnika specialista 5,40. Predstavniki vlade so o tem predlogu sploh niso hoteli pogajati, pač pa so predlagali, da se stavka prekine do 25. 10. 1991, ko bi bila pripravljena usklajena izhodišča osebnih dohodkov za vse družbene dejavnosti. Ob tem so ponovno zatrjili, da ni v pristojnosti ministrstva, da predlaga skupščini v obravnavo problematiko o zdravstvu. Stavkovni odbor se s predlogom ministrstva ni strinjal in je vztrajal, da se stavka nadaljuje.

Prvi dan stavke je stavkovni odbor ponovno pisno pozval predsednika skupščine R Slovenije dr. Bučarja, naj vendarle vrsti na dnevni red problematiko o zdravstvu.

Stavkovni odbor ponovno poudarja, da zahteve delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu niso omejene le na plačo in tarifna razmerja, kot hoče to prikazati ministrstvo in vlada. Ne zanikamo in bilo bi celo zelo narobe, če se v sindikatih ne bi zavzemali za boljše plače svojih članov, ki so na bistveno nižji ravni, kot to dokazuje finansier glede na program in priznana število delavcev. Želimo, da je javnost objektivno seznanjena tudi z drugimi našimi zahtevami, to je, da se delavci v zdravstvu s svojo stavko zavzemamo tudi za celovito ureditev finansiranja zdravstva in namensko uporabo denarja, ki ga vsi zaposleni v Republiki Sloveniji namenimo za zdravstveno dejavnost. Stavkajoči zahtevamo, da poslanci izglasujejo rebalans državnega proračuna tako, da bo zdravstveni dinar ostal v zdravstvu. Na osnovi odloka o uskladitvi postavk v bilanci prihodkov in odhodkov proračuna R Slovenije za leto 1991 se bo s prispevki za zdravstvo zbralo 16.758 mio. SLT, medtem ko bo zdravstvu odmerjenih le 13.900 mio. SLT (to je 83% vseh zbranih sredstev).

Stavkovni odbor je deloval tudi v soboto in nedeljo (12. in 13. 10. 1991), prav tako tudi stavkovni odbori v zavodih, ki so v celoti podpirali napore republiškega stavkovnega odbora pri uveljavljanju zahtev. Žal nasprotna stran ni ocenila resnosti nastalega položaja in se v času vikenda razen

demantija sporočila stavkovnega odbora o nekorektnosti informiranja javnosti ni odzvala.

Stavkovni odbori vztrajajo, da se stavka nadaljuje do uresničitve zahtev.

Glede na vse navedeno stavkovni odbor ugotavlja, da se odgovorni na vseh ravneh ne zavedajo pomembnosti, ki jo zdravstvo in socialno skrbstvo predstavljata za obstoj in nadaljnji razvoj celotne slovenske družbe, sicer bi se aktivneje zavzeli za reševanja te do skrajnosti zaostrene problematike. **Nedopustno je, da se je šele peti dan popoldne oglasila ministrica za zdravstvo, družino in socialno varstvo in sta skupaj z namestnikom g. Koširjem stavkovnemu odboru prenesla zadnje stališče**, ki naj bi bilo za področje družbenih dejavnosti usklajeno na Izvršnem svetu, in sicer:

- izhodiščna bruto plača za najenostavnejša dela je za vse družbene dejavnosti in državno upravo 58% povprečne plače v gospodarstvu (po določenih kolektivnih pogodbah za negospodarstvo), zmanjšana za 20% in znaša 8062 SLT;

- usklajeno razmerje med izhodiščno bruto plačo in najvišjo bruto plačo v teh dejavnostih je 1 : 5 (čistilka : redni profesor), v zdravstvu pa je razmerje med izhodiščno in najvišjo bruto plačo 1 : 4,10 za zdravnika specialista in dosega raven docenta na področju vzgoje in izobraževanja;

- da bi se posamezni koeficienti v panožnih kolektivnih pogodbah izboljšali (upoštevaje specifično posameznih družbenih dejavnosti), bo vlada določila odstotek stimulacije, ki predvidoma ne bo presegel 10 odstotkov mase za bruto plače.

Glede na to, da stavkovni odbor pisnega zagotovila o 10-odstotnem povečanju mase za BOD iz naslova »stimulacije« od predstavnikov vlade ni dobil in da sta tako ministrica kot njen namestnik zatrjevala, da od izvršnega sveta nimata nikakršnih pooblastil za reševanje stavkovnih zahtev, se je odločil, da se stavka nadaljuje. Stavkovnim odborom in strokovnim vodstvom zavodov je priporočil, naj zaradi dalj časa trajajoče stavke okrepijo urgentne in sprejemne ekipe v zavodih, lekarnah, centrih za socialno delo in socialnih zavodih.

Pozivu stavkovnega odbora se je predsednik IS Skupščine R Slovenije **g. Lojze Peterle odzval šele šesti dan stavke**. V to-

rek, 15. 10. 1991 ob 10. uri je stavkovni odbor pozval na razgovor. Na njem je predsednik vlade samo potrdil stališče šestdnevni mučnih pogajanj, saj je predlog vlade samo minimalno preoblikovan predlog z dne 10. 10. 1991. Stavkovni odbor je predsednika vlade seznanil z vsemi zahtevami zaposlenih v zdravstvu in poudaril, da je zahteva za podpis kolektivne pogodbe, pri kateri vztrajamo sindikati, le ena od zahtev, saj v sindikatih zahtevamo celovito ureditev sistema zdravstvenega varstva in socialnega skrbstva, vključno s sprejemom normativov in standardov, kot tudi zahteva, da se problematika obravnava v parlamentu, z zahtevo po rebalansu proračuna in namensko uporabo zdravstvenega tolarja.

Stavka delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu traja že sedmi dan. Očitno je, da ni nihče od odgovornih imel resne želje, da bi se odgovorno lotil reševati zahteve stavkajočih. Stavkajoči želimo preprečiti popolni razpad dejavnosti, urediti položaj zaposlenih s postavitvijo cene dela in s tem tudi ugled zdravstvenih poklicev.

Žal je več kot 30 tisoč stavkajočih pri tem osamljenih. Stavkovni odbor ugotavlja, da se odgovorni na vseh ravneh ne zavedajo pomembnosti zdravstva in socialnega skrbstva za obstoj in nadaljnji razvoj celotne slovenske družbe, sicer bi aktivneje reševali to, do skrajnosti zaostreno problematiko. Ponovno predlagamo, da vlada in skupščina ocenita odgovornost resornega ministrstva in hkrati zahtevamo odstop ministrice prof. dr. Bohove, njene namestnika prim. dr. Koširja in podpredsednika vlade g. Malešiča. To zahtevo s svojimi podpisi podpira že nad 8.000 zaposlenih v zdravstvu in socialnem skrbstvu. Ugotavljamo tudi, da je stavka v zdravstvu posledica neodgovornega vodenja zdravstvene politike in odnosa vlade do tega področja. Zato zahtevamo, da delavci dobijo za čas stavke 100-odstotno nadomestilo osebnega dohodka.

Stavkovni odbor ugotavlja, da predstavniki vlade, ki prihajajo na pogajanja z njim, nimajo pravih pooblastil, zato je nujno, da ta pooblastila dobijo ali pa se zamenja pogajalska skupina.

Mag. dr. Jože Bertole,
predsednik stavkovnega odbora

Natrgane blejske čipke

Vezenine so leta in leta životarile pod vodstvom Franca Sirca. Marca letos je prišel sanator Andrej Korenčan. Vojna in odcepitev Slovenije sta podrli jugoslovanski trg, kjer so prodali polovico izdelkov. Delavci dva meseca niso dobili plač in so zato pet dni stavkali. Pomagala jim je občina. Jožica Puhar obljublja pomoč republike. Bo to vzorec za reševanje podjetij, ki so potonila z nastankom nove države?

Osamosvojitve Slovenije povzročila tudi žrtve. Ena od njih so Vezenine Bled. Lansko leto so izgubili ruski trg in prišli pred stečajna vrata. Na podlagi analiz so ugotovili, da je sanacija mogoča. Marca je prišla nova vodilna ekipa in izguba se je začela zmanjševati. Potem je prišla vojna v Sloveniji in na Hrvaškem. Izgubili so trg in možnost zaslužka, blaga jim partnerji iz Jugoslavije še niso plačali. Izvažajo premalo, domači trg je zanje premajhen, zlasti danes, ko nam denarja zmanjkuje za hrano in bivanje, ne le za vezenine in čipke, ki kraljujejo po trgovinah in domovih razvite Evrope.

Vezenine imajo 700 delavcev, 400 na Bledu, preostale pa v Vipavi, Ilirski Bistrici in Kočevju. Po peturni stavki so Blejci oziroma Blejke izsilili 3500 tolarjev gotovine na račun avgustovske plače. Delavke v drugih obratih stavkajo še naprej, ker zanje nihče ni založil denarja. Radovljiska vlada pod vodstvom Jožeta Resmana je dala denar iz občinskega proračuna le za delavce iz svoje občine. Zaradi stavke in položaja podjetja je odstopila vodilna ekipa, ki jo je od marca letos vodil sanator Andrej Korenčan in ga je v podjetje pripeljala občinska oblast. Delavci, ki so izsilili njihov odstop, so zahtevali, naj ostanejo do konca oktobra, ko bodo lahko vodenje predali v druge roke, ki jih zdaj iščejo na občini. Odstopa Andreja Korenčana delavci niso zahtevali samo zaradi izrednega poslabšanja položaja podjetja, temveč (še bolj) zaradi prav neverjetno velikih pravic, ki si jih je pridobil s pogodbo o zaposlitvi. Imel je 4000 DEM (dinarske protivrednosti) redne plače, pravico do velikih stimulacij in nagrad ter tudi nov službeni avto citroen. Reprezentančni avto so delavci prepeljali na tovarniško dvorišče, kjer čaka novega lastnika.

Podjetje je dolga leta oziroma predolgo avtokratsko vodil Franc Sirc, ki je objektivno najbolj odgovoren za dolgoletno životarjenje in enostransko tržno usmeritev. Sindikat v podjetju se ni nikoli razvil in šele letos, ko se je vanj vključilo 60 odstotkov zaposlenih, ga je postavila na noge območna organizacija SSS za Gorenjsko. Predsednik sindikata podjetja je Mirza Vukalič, podpredsednica pa Nada Čadež. Z njima sem se pogovarjal ob prisotnosti Boga Košnika, profesionalnega sindikalista z območja. Skupaj smo ugotavljali, da so delavke v izjemno težkem položaju in da so ogrožene možnosti za preživetje. Tri četrtine zaposlenih je že prej dobivalo manj kot zajamčene OD. Številne delavke Vezenin imajo soproge v Železarni Jesenice, Verigi Lesce in gostinstvu, kjer od-

večne delavce odpuščajo in kjer so velike težave z izplačili OD. V podjetju nimajo pregleda nad socialnim položajem delavcev. Tistim, ki prosijo za pomoč, sindikat pomaga prek blagajne vzajemne pomoči. Sindikalnega denarja je premalo in te dni se dogovarjajo za pomoč republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije.

Sindikalisti so med stavko vsepovsod iskali pomoč, pa je razumevanje in pripravljenost pokazal le Jože Resman. Delavci so med stavko »ponoreli« in so že zdaj izjemno nezadovoljni. Vidijo in zahtevajo le denar in če ga ne bodo dobili, bodo znova ustavili delo. Upravni odbor sindikata podjetja pa meni, da bodo z nadaljevanjem stavke položaj še poslabšali in zato stavki nasprotuje. V prihodnjih dneh bo seja delavskega sveta in tako Mirza Vukalič kot Nada Čadež menita, da bo treba delavce, s katerimi se ni mogoče pogovarjati, prepričati, da stavka vodi podjetje v likvidacijo. Delavci v Vezenini ne poznajo nikogar, ki bi mu zaupali vodenje podjetja. Sindikalisti razmišljajo celo o uvedbi stečaja (kljub moratoriju), s katerim bi lahko podjetje rešili bremen in omogočili nadaljevanje proizvodnje v novih firmah.

Položaj delavcev Vezenine je težak zaloga tako za gorenjsko organizacijo SSS kot

Sandi Bartol:

Država ni organizirana za takšne primere

Vezenine dokazujejo, da naša država ni sposobna pomagati podjetju, ki ima 60 milijonov din terjatev v bivši Jugoslaviji. Občinski center za socialno delo nima projekta, po katerem bi lahko deloval v Vezeninah. Zavod za zaposlovanje se ne more vključiti, ker delavci še niso ob delo. Banka bi pomagala, vendar le po tržnih merilih. Gospodarske zbornice ni nikjer.

Sposobni direktorji zapuščajo podjetja in ustanavljajo svoje firme. V podjetja, kot so Vezenine, pa prihajajo novi menedžerji, ki jih pošiljajo različne svetovalne firme. Prihajajo kot sanatorji in sklepajo pogodbe o zaposlitvi, da bi v kratkem času zaslužili čimveč ne glede na rezultate. Delavci, ki nimajo izbire, pristajajo na takšne ponudbe, čeprav v pogodbah ni nobenih določb o sankcijah zoper menedžerje v primeru neuspeha. Zdi se mi, da se takšni ljudje v podjetja ne morejo vključiti in tudi zato nimajo dobrih možnosti za uspeh.

za Sindikat delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije. Oboji opozarjajo na katastrofalen položaj celotne tekstilne industrije in tudi območja. Člani ROS tekstilne industrije so se o Vezenini pogovarjali tako s podpredsednikom vlade Andrejem Ocvirkom kot z Jožico Puhar, ministrico za delo. Ocvirk jim ni obljubil ničesar, govoril je le o načelih reševanja pánoge oziroma posameznih podjetij. Pogovor pri Jožici Puhar pa je pokazal možnost, da republika zagotovi denar za dvomesečno maso zajamčenih OD za celotno podjetje. Dogovor pri ministrici pomeni načrt reševanja Vezenine z reorganizacijo in odpuščanjem presežkov delavcev. Iz tega bi lahko sklepali, da so se v vladi R Slovenije zganili tisti, ki so dozdej odklanjali pravočasna opozorila in zahteve tekstilcev, kovinarjev in drugih delavcev oziroma sindikatov.

Izjavo Sandija Bartola, ki je podobno kot Bogo Košnik vsakodnevno v Vezeninah, navajamo v okvirju. Objavljamo jo, četudi bo ministrica Jožica Puhar speljala dogovor o dvomesečnih zajamčenih OD za vse delavce Vezenine. Ta dogovor lahko postane vzorec za reševanje podjetij (in teh ni malo), ki so se potopila zlasti zaradi osamosvojitve oziroma odcepitve Slovenije iz bivše Jugoslavije. Delavkam in delavcem Vezenin pa lahko zaželimo le, da bi se dogovor izpolnil in s tem ustvaril podlago za trajno rešitev Vezenin.

Franček Kavčič